СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 112 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го ТРАВНЯ 1950. — No. 112. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 16, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОВНО РОБІТ НА ЛІТО

Вашинґтон, 14 травня. — Департамент праці твердить, що вигляди на працю на найближчу майбутність, починаючи від наступного місяця, представляються в рожевому світлі. Федеральні урядовці того погляду, що кількість станків праці перейде цифру 60,000,000. Згадана кількість джабів була мірилом післявоєнного добробуту в р. 1948, коли то осягнено вершок роботящости. Від того року кількість джабів почала впадати, а тепер є вигляди, що вона знову дійде до того самого вершка. Одначе знавці відносин приходять до заключення, що під теперішню пору ця цифра вже замала, бо кількість робітників в Злучених Державах зросла. Роберт С. Ґудвін, директор Бюра Забезпечення Праці, виявив, що звіти з 163 округів вказують, що там зросло запотребування робітників. Від початку року додано три округи до листи „А", в яких безробіття є менше ніж 3%.

НОВІ СПРОБИ ПОСЕРЕДНИЦТВА В ЗАЛІЗНИЧОМУ СТРАЙКУ

Шікаґо. — Після того, як у четвер розбилися перші спроби переговорів між Залізничою Радою Посередництва і Юнією і залізничими підприємствами, почалися другі спроби. Страйк палячів на чотирьох головних залізничих лініях почався в середу минулого тижня і поширився на південні лінії. Залізничі підприємства, обняті страйком відправляють часово робітників тому, що зменшився рух. Підприємство Ню Йорк Сентрал відправило у неділю дальших 10,000 робітників. Осередком страйку являється місто Гарисбурґ у Пенсилвенії, де настановлено пікети для стримання залізничих потягів Пенсилвенської залізниці. Те саме зробили залізничники на лінії Содерн, у стейті Тенессі, одначе суд заборонив пікетчикам насильне стримування потягів. Крім висловлення надій на покінчення страйку досі не виявлено ясної картини, на чому така надія оперта.

51 ОРГАНІЗАЦІЙ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ КОМУНІЗМУ

Шікаґо. — Представники 51 центральних організацій з членством 80,000.000 осіб відбули перші наради на складення плянів для поборювання комунізму в Злучених Державах. Наради мають назву „Все-Американська Конференція Проти Комунізму". Тутешні наради є вислідом першої подібної конференції, яка відбулася в Ню Йорку в січні стараннями Американського Леґіону. Иосиф Доноґю, помічник федерального прокуратора, який обвинувачував Ґері Бриджеса у Сан Франсіско, виявив, що комуністи переслідують свідків, які виступають у процесах проти комуністів.

ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ АТАКУЄ СЕН. М'КАРТІ.

Вашинґтон. — Департамент стейту вислав лист до 500 газет, у якому точка за точкою збиває закиди сенатора Иосифа МекКарті, наче б у департаменті загніздилися комуністи і під їх впливом ведеться закордонна політика Америки. Найбільше уваги присвячується закидові, що в департаменті має силу думка проф. Овена Латімора, якого сен. МекКарті назвав найважливішим комуністичним шпигом.

БОРОТЬБА ПРОТИ І ЗА БУДЕНЦА

У пятницю минулого тижня демократичний сенатор зі стейту Ню Мексик, Денніс Щавез, вийшов з гострою критикою Луїса Буденца, який, як колишній редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер" виступає часто як свідок проти комуністів, що їх обвинувачує федеральний уряд. Він теж свідчив про Проф. Латімора, як прихильника комуністів. Шавез закинув Буденцові намір капіталізувати своє навернення до Католицької Церкви, ще й додав, що він дальше є комуністом і вводить заміщання в прилюднім житті тим, що свідчить проти комуністів. Крім того сенатор витягнув подробиці з приватного життя Буденца з комуністичних часів, називаючи його неморальним. Шавез сказав про себе, що він самий є католиком і робить це для прояснення справи.

У відповідь на це появився комунікат о. Лоренса Дж. Мек Ґінлі, ректора катол. університету Фордгем, у Ню Йорку. Ректор каже, що університет провірив минувшину Буденца і знає його теперішній духовний стан, називає його абсолютно чесною людиною, яка хоче направити лихо в минулому й стає як незвичайно сумлінний свідок на заклик уряду, а в останньому часі складав свідоцтво перед сенатською комісією на зазив сенату в справі проф. Латімора. Сенаторові Шавезові закинув о. МекҐінлі вживання способів гірших ніж комуністи проти Буденца.

У конґресових колах випад сенатора Шавеза викликав некорисне враження. Появилися коментарі, що на Буденца покликається федеральний уряд і тому кличе його на свідка проти комуністів. На підставі його свідоцтва комуністи дістають кару тюрми. Тому виступ Шавеза вважають за промах правлячої політичної партії.

ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВОДИ В ГУДСОНІ РАДЯТЬ ЗБУДУВАТИ ГРЕБЛЮ.

Ню Йорк. — Тому, що містові загрожує раз-у-раз недостача води, появляються різні проєкти для придбання збірників. Тепер громадська комісія вийшла з пляном, щоб на ріці Гудсон збудувати греблю в в околиці Гаверстро, у стейті Ню Йорк, а це піднесло б стан води в північній частині ріки, зробило б її більше сплавною і уможливило б черпання води в збірники для вжитку міста Ню Йорк. Водночас гребля стала б мостом для плянованого простого сполучення міста Ню Йорку зі столицею Олбені при помочі простого шляху.

„ДІТОЧІ" АТОМОВІ БОМБИ.

Вашинґтон. — Американські фабрики виробляють „малі" атомові бомби, такої величини, щоб їх можна було перевозити турбо-літаками та звичайними боєвими літаками.

ПРЕЗИДЕНТ ПРИГАДУЄ, ЩО БОЛЬШЕВИКИ РОЗБИВАЮТЬ ВІЛЬНІ НАРОДИ

Медісон, у стейті Висконзин, 14 травня. — У промові на університетській площі в суботу президент Труман порівняв положення світу під теперішню пору до положення в тому часі, коли первісних 13 американських колоній обєдналися для збереження волі. Тоді колонії могли боротися за незалежність окремо, одначе вони мали настільки розуму, що обєдналися, а наслідок того такий, що повстала найсильніша держава, яку досі світ бачив.

„Нам треба зрозуміти, що хід подій обєднав народи світу у спільнім змаганні, без огляду на те, чи ми це розуміємо, чи ні" — продовжав Труман. „Насправді одна держава робить усе можливе — за виїмком війни — щоб перешкодити спільному міжнародному діянні між країнами. Це тому, що політика комуністів оперта на підозрінні, ненависти й розєднанні. І комуністи роблять усе можливе, щоб зломити силу вільних націй світу на те, щоб підчинити більше людей під владу своєї безбожницької віри". — Такими словами повів президент думки своїх 8,000 слухачів на підтримку своєї політики для осягнення міжнародного обєднання вільних народів.

Тому, що в неділю президент не мав плянованої промови, він поїхав звідти до Шікаґо, де в понеділок ввечір відбудеться велика парада зі сподіваною участю 150,000 людей, на закінчення якої він виголосить важливу політичну промову.

БУДУТЬ РОЗКИДАТИ ДРУКОВАНУ ЛІТЕРАТУРУ ДЛЯ НАРОДІВ ПОЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

Вашинґтон. — Злучені Держави заключають нову умову з Великобританією, а може й з іншими країнами з Північно-Атлантійського Пакту, щоб переводити більшу протипропаганду в „холодній війні". Головні засоби для такої праці зосереджуються до збільшення радієвих станцій з 73 до 100 для передавання відомостей до країн поза Залізною Заслоною. Будуть встановлені технічні комісії до висилання вістей різними новими методами, включаючи й скидання листівок з балонів. Будуть теж побудовані висильні на кораблях, щоб передавати до країн сателітів пропаганду з Балтійського й Червоного моря та з Перського заливу. У програмі Західних держав є друк пропагандивної літератури в нових мовах і діялектах, головно в Китаю й інших країнах Південно-Східної Азії. Висильні „Голосу Америки" будуть сильніші, щоб не допустити до заглушування їх совєтськими станціями.

„НЕБЛАГОНАДІЙНІСТЬ" ТЕЖ ПОЛЬСЬКОГО РОБІТНИЦТВА

Варшава, 15. травня. — Комуно-польський президент Болеслав Берут назвав половину польського робітництва „неблагонадійною" під комуністичним оглядом, заявляючи, що їх вишкіл в „правдивому комуністичному дусі" є тепер першим і найголовнішим завданням.

ПОЧИНАЮТЬСЯ НАРАДИ МІНІСТРІВ АТЛАНТИСЬКОГО ПАКТУ

Лондон, 15 травня. Сьогодні тут починається конференція міністрів закордонних справ 12 об'єднаних Атлантійським Пактом країн. Наради триватимуть три дні і їх предметом буде намагання створити ширшу політичну базу та тіснішу господарську співпрацю для піддержки військового плянування відносно передбаченої Атлантійським Пактом спільної оборони. До цього належать такі проблеми: фінансування оборонної програми, затвердження військових плянів оборони на випадок совєтського нападу та справа командування спільними оборонними арміями західних збройних сил. Баженням Злучених Держав є призвести до дальшого політичного об'єднання договірних сторін, справедливого розподілу коштів оборонної підготови, щоб їх всіх не покривала тільки одна Америка, та рівночасно таке фінансування оборони, щоби воно не відбилося негативно на західно-европейських господарствах.

ГЕН. БРЕДЛІ КАНДИДАТОМ НА КОМАНДАНТА ЗАХІДНИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Лондон, 15. травня. — Англійська преса твердить, що американський секретар стейту Дін Ачесон, британський секретар закордонних справ Ернест Бевин та французький міністер закордонних справ Роберт Шуман, під час своїх нарад мали договоритися в справі створення спільного командування збройними силами об'єднаних Атлантійським Пактом західних країн на випадок війни, з генералом Омаром Бредлі на чолі. Справа мала б бути ще предметом нарад міністрів закордонних справ всіх країн Атлантійського Пакту, що сьогодні почалися в Лондоні.

ЧИСТКА КОМУНІСТИЧНОЇ ВЕРХІВКИ В ПОЛЬЩІ

Варшава, 15. травня. — Після останнього засідання Центрального Комітету комуністичної партії в Польщі, на якому кількість членів Комітету збільшено з десятьох на дванадцятьох, іменуючи до нього маршала Рокосовського і Зенона Новака, — тут поширилася справжня паніка, в передбачуванні поголовної чистки комуністичної верхівки. Комітет виніс такі резолюції відносно своєї діяльности на найближчий час: 1. Скріплення зв'язку між особами і партією; 2. Приспішення большевизації країни та 3. Більша і активніша участь в совєтському наступі проти західних демократій. Передбачування поголовної чистки в комуністичній верхівці зв'язується з іменуванням до Політбюра Зенона Новака, польського Берію, що був шефом персонального відділу партії. Ці вимоги мав поставити совєтський про-консуль в Польщі, маршал Рокосовський, іменований раніше польським міністром оборони. В західних дипломатичних колах вважають, що ці останні переміни в Польщі можуть вважатися одною з останніх стадій совєтської підготовки до війни. У зв'язку з цим Совєти роблять всі заходи, щоби в Польщі не тільки виключити всі можливі несподіванки евентуального спротиву проти Совєтів, але й включити польський господарський та людський потенціял як один з передових факторів своєї агресивної політики.

ТРИҐВЕ ЛІ ПРОДОВЖУЄ СВОЇ ПЕРЕГОВОРИ В МОСКВІ

Москва, 15 травня. Триґве Лі, генеральний секретар Об'єднаних Націй, продовжує тут свої переговори зі совєтськими лідерами, шукаючи формули для злагіднення теперішнього напруження в світі, зокрема для відвернення кризи в Об'єднаних Націях, зв'язаної зі совєтськими демонстраціями проти національно-китайських представників. Вчора Лі переговорював знову зі заступником міністра закордонних справ, А. Ґромиком, і заповідається, що в короткому часі він матиме нараду зі „самим" Сталіном.

ВОЄННІ ПОБОЮВАННЯ У ФРАНЦІЇ

Париж, 15 травня. Оживлена дипломатична акція в Европі, зокрема останні наради міністрів закордонних справ трьох великодержав в Лондоні та міністрів країн Атлантійського Пакту, серіозно збільшили тут побоювання можливостей нової війни. Французи вважають, що загострювання холодної війни, про яке говориться і яке плянується на конференціях, може легко призвести до стріляної війни. Французька преса, в супереч здоровій логіці, починає друкувати аргументи за „невтральністю" Франції в теперішньому конфлікті, побоюючись, що на випадок війни Франція знову впала б її першою жертвою.

СЕН. М'МАГОН ЗА НАЙМОГУТНІШУ МИРОВУ МОБІЛІЗАЦІЮ

Ню Йорк. — Сен. Брайен МекМагон, голова Спільної Конґресової Атомової Комісії, вийшов з думкою перевести наймогутнішу мобілізацію в модерній історії для втримання миру, щоб тільки недопустити до масового знищення людства. Свою промову в цій справі виголосив він на посвяченні нового будинку шпиталю св. Вінсента, збудованого на честь кол. губернатора стейту Ню Йорк, Алфреда Смита.

150,000-ИЙ СКИТАЛЕЦЬ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — У неділю приїхав до нюйорської пристані корабель Дженерал С. С. Балу, на якому приїхало 1,272 іміґрантів з европейської скитальщини. Між ними приїхала латвійська дівчина, Дачі Еперманіс, яка завершила число 150,000 нових іміґрантів.

НЕ БУДЕ МИРОВОГО ДОГОВОРУ З ПОДІЛЕНОЮ НІМЕЧЧИНОЮ

ЗАХІДНІ АЛІЯНТИ ЗАПОВІДАЮТЬ ПРОВІРКУ І ПОЛЕГШЕННЯ ОКУПАЦІЙНОГО СТАТУТУ.

Лондон, 15 травня. — Міністри закордонних справ Злучених Держав, Великобританії і Франції, Дін Ачесон, Ернест Бевин і Р. Шуман, у висліді своїх 3-денних нарад, проголосили, що мировий договір з Німеччиною, в обставинах теперішнього поділу на дві частини, цілком не виходить в рахунок. Ще перед проголошенням комунікату вони поінформували західно-німецький уряд, що німецький нарід повинен мати за це жаль тільки до Совєтів. В заяві стверджено, що як довго совєтський уряд замкнув Східну Німеччину за залізною заслоною і відмовляється дозволити населенню тої частини країни „злучитися зі своїми краянами в демократичнічній і обєднаній Німеччині", так довго буде неможливо підписати з Німеччиною кінцевий мировий договір. Проте, західні аліянти висловили своє бажання включити західну Німеччину у „вільну спільноту народів", узалежнюючи форми і прогрес цього об'єднання від становища і поведінки самих німців. В комунікаті заповідається створення окремої комісії, завданням якої буде провірити існуючий окупаційний статут для Німеччини та признати німцям всі можливі вольности [illegible], але в рамках інтересів західної безпеки і оборони. Провірка статуту мала б бути довершена до вересня цього року. Основними домаганнями німців тепер є: право на ведення власних закордонних справ, дозвіл на інвестицію закордонних капіталів в німецькому господарстві, збільшення продукції сталі, зменшення контролі кораблебудівництва та зменшення західної інтерференції в домашні німецькі справи. Під цим кутом вестиметься теж провірку окупаційного статуту.

НІМЦІ СПОДІЮТЬСЯ „ВЕЛИКИХ КОНЦЕСІЙ".

Франкфурт, 15 травня. — У зв'язку з вислідом нарад міністрів закордонних справ трьох західних великодержав в Лондоні на тему Німеччини, західно-німецький канцлер, д-р Аденауер, висловив переконання, що конференція „проломила леди" та що вона „цілком певно" дасть „великі конкретні результати в найблищій майбутності". Спостерігачі стверджують, що оптимізм Аденауера противорічить під цим оглядом „приватній опінії".

НІМЕЦЬКІ КОМУНІСТИ ЗААРЕШТУВАЛИ СВОГО ДЕПУТАТА.

Берлін, 15 травня. — В короткому комунікаті комуно-німецького управління східного сектору Берліна вчора повідомлено про заарештування комуністичного депутата в західно-німецькому парляменті, Курта Мюлера. Йому закидується „довгі зрадницькі дії на службі закордонної країни".

11,000,000 КОМСОМОЛЬЦІВ

Москва, 15. травня. — Комуністичний Союз Молоді нараховує понад 11 мільйонів членів, зорганізованих в 447,600 відділах — стверджує місцева преса. За останній рік ця совєтська мілітаристична організація збільшилася на около 2 мільйони нових членів.

ДЕМОКРАТИ ПЕРЕМАГАЮТЬ У ВИБОРАХ В ТУРЕЧЧИНІ

Анкара, 15 травня. — Вчора відбулися в Туреччині загальні вибори до парляменту і вже перші підсумки голосування заповідають виразно велику перемогу створеної перед п'яти роками Демократичної партії над Республіканською - народною партією теперішнього президента Іноні. Є підстави здогадуватися, що нова демократична партія здобуде абсолютну більшість з усіх 487 місць в парляменті, що означало б кінець понад 30-літної влади республіканців. Місцева офіяльна радіовисильня, що заповідала постійні передачі висліду голосувань в поодиноких районах, забула свою обіцянку та волить передавати легку музику. Участь в голосуванні мала бути дуже велика, бо около 80% на всіх 8,000,000 управнених до голосування. Лідером демократичної партії, що перемагає та що мала б перебрати владу в країні, є Селал Боєр.

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ ПОВНУ БОЛЬШЕВИЗАЦІЮ СХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ.

Берлін, 15 травня. — Совєтська окупаційна влада і їх місцеві поплентачі почали в Східній Німеччині інтензивну акцію для повної большевизації цеї частини країни. У зв'язку з комуністичним конґресом, що має відбутися там в липні, проголошено матеріяли та інструкції насамперед для ліквідації ворогів народу. З цього виявляється, що головне вістря нової акції буде скероване головно проти Церкви, виховної системи та залишків вільного господарства, таврюючи їх як найбільших ворогів „народної демократії". Політбюро німецької компартії проголосило „найбільшу подію" в своїй історії, іменно видання в німецькій мові першого тому „творів товарища Сталіна".

ТІТО ЗАПЕРЕЧУЄ ПІДГОТОВКУ ОКУПАЦІЇ ЧАСТИНИ ТРІЄСТУ.

Рим, 15 травня. — Маршал Тіто заперечив сьогодні будь-які намагання чи підготовку анектувати адміністровану Югославією частину Трієсту. Свою заяву він зложив кореспондентам італійської радіосітки, стверджуючи, за закриття кордону між югославською та іншими зонами Трієсту, рівночасно з відкриттям кордону між цею зоною і Югославією, має виключно тимчасово-господарський характер.

АВСТРІЙСЬКІ НАЦІСТИ ПРИЛУЧУЮТЬСЯ ДО КОМУНІСТІВ.

Відень, 15 травня. — Місцевий відділ створеної переважно з бувших націстів Незалежної партії заповів вчора своє вступлення з партії та злуку з комуністичною „Національною Лігою", подібно як це вже зробили відділи цеї ж партії в долішній Австрії.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АМЕРИКА ТА ЕВРОПА

Сьогодні можна говорити в Америці вже не тільки про її зацікавлення Европою, але про щораз більше зрозуміння впливу її судьби на судьбу Америки. Іншими словами, американський нарід уже переконаний, що як в Европі переможе московсько-большевицький імперіялізм, тоді буде смертельно загрожена теж і свобода Америки.

В такому змислі ухвалюються в Конгресі величезні суми на рятування Европи так вияснюється американському народові конечну потребу тих видатків. Насувається одначе питання, чи Европа взагалі ще може бути врятована. Яскраво таке питання ставить в журналі „Ню Лідер" відомий журналіст та знавець европейських відносин, Ф. А. Войгт, великий прихильник „европейського руху", який зачинає прибирати форму „европейської ідеї".

Войгт є цеї думки, що найбільшим ворогом обєднання Европи є Совєти. Властиво це не так: Москва є найбільшим прихильником обєднання Европи, але такої, яка була б нічим іншим, а тільки побільшеним СССР. На ділі одинока Москва має один ясний плян щодо цього, що має статись з Европою і якою повинна бути „европейська ідея". Захід, каже Войгт, свого ясного пляну не має; він тільки згідний у своїм негативнім наставленні до совєтського пляну. Комуністи знають, як розвязати европейську проблему і серіозно до цього змагають. Зате Захід — а в тому і Злучені Держави — цього не знають.

Кремль змагатиме далі до підбою цілої Европи, каже Войгт. Спиниться він тільки тоді, коли буде переконаний, що дальший його крок означає певну війну зо Заходом. На Заході є одначе природний страх перед війною. Але Совєти війни не лякаються, вони тільки лякаються евентуальної прогри.

Войгт дораджує Заходові зробити порахунок зо своїм сумлінням. Якщо вважається „европейську ідею" небезпечною — а вона нею дійсно є — тоді краще взагалі не говорити про неї і погодитись з тим, що мають зникнути в Европі такі держави, як естонська, латвійська, литовська, польська, чехословацька, угорська, румунська, болгарська, альбанська, чи й югославська. Треба теж приняти до відома, що Німеччина та Австрія мусять бути поділені, а Захід виставлений на постійну небезпеку, себто на те, що може бути Москвою кожної хвилини заатакований, як тільки вона завважить його серіозне ослаблення. Отже треба рішитись на війну, або зрезигнувати з цілої Східної й Центральної Европи та погодитись з евентуальною війною, але вже не в таких корисних обставинах для Заходу, як це є тепер.

Коли йдеться про сучасну політику Злучених Держав і Великої Британії, то на думку Войгта, воно не має на цілі визволення Центральної й Східної Европи, як брати під увагу практичну підготовку до такого визволення. Проте Англія та Америка повитали б таке визволення і, якби так сталось, втягнули б визволені країни в систему їхньої забезпеки та економічної відбудови. Одначе Войгт думає, що „европейська ідея" таки варта чогось більше, як тільки забезпеки...

Думаємо, що Войгт назагал доволі правильно схарактеризував сучасну американську та британську політику в відношенні до Европи як цілости. В порівнанні з політикою Кремля вона хитка, неясна й нерішуча.

Залізничий страйк

Щойно покінчився страйк в автомобілевій фабриці Крайслера, при чому близько 90,000 робітників були без платні сто днів. Недавній страйк майнерів тривав кругло пів року. Страйки місцевого характеру теж даються в знаки. Одначе всі ці страйки не дорівнюють значенню залізничого страйку; він з усіх найдошкульніший.

Залізничий рух і залізничий „промисл" це ділянка сама в собі така важлива, що на неї вже здавна звертають увагу. Тому й прийшло до федерального Закону т. зв. „Акту Залізничих Робітників", який на роки управильнював відносини між залізничими робітниками й підприємцями. В засаді цей Акт був опертий на добровільній угоді між залізничими юніями — „братствами" — і підприємцями, щоб виключити страйк як засіб боротьби для поправи долі робітника.

Останній страйк залізничих палячів вказує на зміну відносин. Юнія робітничих палячів зажадала, щоб палячам на поїздах, ведених машинами дізеля, додати ще одного робітника для обслуги під замітом, що один паляч при „многоскладній" машині дізеля невистачальний і що потягам, порушуваним такою машиною, грозить катастрофа. На це відповіли підприємці, що на машинах дізеля взагалі не потрібно палячів, а коли там поставлено робітника, то тільки тому, щоб він був готовий на випадок. Тому підприємці називають теперішній страйк палячів „найдурнішим страйком", тобто безпідставним.

Людям, не втаємниченим в складні справи залізничої обслуги, годі видавати осуд, хто тут має рацію, підприємці, чи юнія. Зате можна мати свою думку щодо самого явища, себто страйку як засобу боротьби в часі, коли існують закони для наладнування робітничих відносин, коли здавна існує Краєва Рада Залізничого Посередництва з осідком у Шікаго, і коли ця Рада навіть взялася за посередництво, завдяки якому вдалося відкласти страйк палячів з 26 квітня до 9 травня.

З виходом 18,000 палячів на страйк обмежено залізничий рух у 27 стейтах, потяги не перевозять товару, вантаж складають у магазинах, робітників, які працюють в інших ділянках, відправляють тисячами з праці, бо нема роботи і т. п. Це все діється в часі, коли країна стоїть під загрозою нападу ворога з закордону, коли в Лондоні йдуть змагання до обєднання не робітників, не підприємців в поодиноких країнах, а цілих націй і країн для успішної оборони перед ворогом людства.

Саме з вибухом страйку палячів у сенаті відбуваються переслухування над законопроєктом, який має на цілі заборонити страйки на залізницях, а непорозуміння між підприємцями й юніями віддати під примусовий арбітраж. Коли безпосередньо заінтересовані сторони не вміють наладнати спору, то нема іншої ради, як треба завести обовязковий суд так, як існують цивільні суди для вирішування маєткових справ між посварениками. Серед теперішніх складних часів і відносин така засада готова принятись.

Петро Полікарпенко.

Якщо завтра війна...

Якщо завтра війна... — часто задумуємося ми над цим і думки наші мимохідь переносяться десь далеко, на нашу землю, до нашого народу.

І справді: Якщо завтра війна?

Ми цілком розуміємо, що війна вибухне лише тоді, якщо Совєтський Союз — цей головний агресор — зачне її. І власне тому хотілось би поговорити на тему завтрішньої війни. Хотілось би обміркувати декілька питань — питань завтрішнього дня. Коли ми, як рівнож і цілий світ, вбачаємо в головному агресорі наступної світової війни Совєтський Союз, то не зайво буде поговорити про цього агресора сьогодні, щоб більшменш познайомитися з його намірами, тактикою і силою. І разом з тим, нам слід сказати декілька слів і про самих себе, про нашу ролю і судьбу в будучій війні.

Переходячи до питання про силу Червоної Армії, ми мусимо аналізувати її цю, армію, не лише по кількості війська, по технічному озброєнні армії, а слід також поговорити про силу армії взагалі, про її моральну силу, про бойовий дух і т. д.

Безперечно, що Червона Армія, як одиниця — це велика сила. Зараз ні одна країна світу не має такої великої по кількості солдат армії, яку має Сов. Союз.

Мільйони людей, одягнених в сірі шинелі, проходять військову підготовку в рядах Червоної Армії. Це вчорашні колгоспники і робітники, професори і студенти, комуністи і безпартійні.

Разом з цим Червона Армія являється великою силою і в питанні технічного забезпечення. Заводи Сов. Союзу неупинно, день і ніч, працюють, випускаючи літаки і танки, бомби і ручну зброю.

І справді, коли ми говоримо про Червону Армію, то деколи перед очами бачимо сильного агресора — агресора, проти якого, здавалосьби, не може протистояти ніяка сила.

Але інша справа, коли ми будемо говорити про армію, як про бойову одиницю, про моральний і войовничий дух цієї армії. Слід сказати, і про слабі місця.

З'ясовуючи це питання, ми мусимо насамперед проаналізувати, що з себе уявляє внутрішній склад совєтської армії.

В основному — це сильно сколочені бойові одиниці, які находяться під жорстокою дисципліною, щохвилинним політичним надзором. В основу большевицькго панування над армією покладений контроль, пропаганда і нечуваний ще в світі терор.

Солдат Червоної Армії скучно слухає щоденні політ-інформації про так звані „високі ідеї", про капіталістичне оточення, про „щасливе і радісне" життя в Сов. Союзі.

Він слухає це під контролем „особих отделов" і якщо, хоч в деякій мірі, він стає бути неслухняним, до нього примінеться терор, якого не знає ні одна армія світу.

Але якби не старалася Совєтська пропаганда влити в голови солдат і офіцерів зрадницькі ідеї диктатури, цього вони не в силах зробити. Це показали досліди в час другої світової війни. І особливо тяжко зробити це сьогодні.

Велика частина совєтської армії під час другої світової війни пройшла трохи не всю Европу і на власні очі побачила, наскільки незрівняне краще життя кожного европейця з життям народів Совєтського Союзу. І ніяка пропаганда, ніякий контроль і терор не в силах буде прищепити солдату і офіцеру тих „великих ідей" — ідей поневолення народів усього світу.

Совєтський державний апарат боїться своєї власної армії, бо більша частина армії — це противники совєтської диктатури.

Якщо завтра війна, то ще сьогодні совєтський уряд покличе до армії всіх, хто спроможний носити зброю. Всі гноблені і пригнічені будуть засипані солодкими сталінськими обіцянками, щоб влити хоч капельку бойового духу за сталінську диктатуру.

Слід згадати про військово-полонених червоноармійців другої світової війни. Це люди, які пережили тяжкі знущання з боку німецького націзму і зараз більша частина з них находиться в концентраційних таборах Сов. Союзу. І це все лише в силу тих причин, що ці солдати і офіцери в час війни опинилися в полоні в німців. Сьогодні вони переносять ще більші знущання з боку „своїх". Їх сотні тисяч, їх мільйони.

І якщо завтра війна, то ці, ще сьогодні злочинці Сов. Союзу, будуть використані, як воїни. Диктатура не знає сорому. Будуть кинуті гасла „про викуплення вини".

Само собою зрозуміло, що така категорія людей з радістю на серцях піде на фронт, але не з метою виконувати злочинні цілі большевизму, а, перш за все, — використати сіру шинель і бойові знаряддя для боротьби проти большевизму. Це будучі солдати „лісового корпуса" — партизани. І вже ніяка сила, ніякі обіцянки не заставлять таких людей скласти зброї перед большевизмом.

Згадаємо також бувших так званих „Ост".

В час господарювання Гітлера на Україні, мільйони молодих українців — чоловіків і жінок, дівчат і хлопців — були вивезені для праці в Німеччину.

Тяжкі військові роки в злиднях і знущаннях прийшлось перенести цим людям на чужині в країні, солдати якої топтали їх землю і безпощадно розпралялися з кожним подихом національної свободи.

Війна закінчилась. Більша частина „Ост" повернулася на „родину" з вірою, що їм не може грозити щось погане, бо за собою ніхто не відчував ніякої вини.

Але... Уже ось проходять роки після закінчення другої світової війни і ці вчорашні „Ост" у Гітлера сьогодні находяться за колючими дротами у Сталіна.

І якщо завтра війна, то, звичайно, большевизм кине свій великий клич до тилу — до опори армії в час війни. Совєтський тил слабий. Совєтський тил — це колгоспне селянство, яке вже довгий час дивиться на Захід, шукаючи рятунку. Совєтсьткий тил — це мільйони людей в концтаборах і таборах примусових робіт.

Совєтський тил — це мільйони бувших „Ост" і військово-полонених, яких без пересадки привезено з Німеччини і кинуто в прірву знущань і тяжкого існування.

Совєтський тил — це сотні тисяч репресованих і мільйонів переслідуваних совєтською диктатурою.

Совєтський тил — це напівголодні, голі і знедолені народи, це цілі республіки, які роками мріють і борються за своє визволення і свою державну незалежність.

Якщо ж завтра війна, червона армія і совєтський тил не будуть відстоювати сталінської диктатури, а в цій війні при допомозі зовнішніх сил будуть намагатися знищити рабство, будуть боротися за свободу і державну незалежність.

(Кінець буде).

С. Д.

Дві точки над океаном...

Велика й широка Земля Американська і вільно розкинулись тут від океану до океану міста і містечка. Великі — мільйонові і маленькі - маленькі... І всюди тут розсипала доля українська своїх дітей... Можливо, ніколи не зустрінуться вони в житті із собою, але є вони діти одної Землі і одної Ідеї, і ця спільність їх зближує, ріднить.

Отже — є така точка на Землі Американській, що зветься Гюстон, — далеко-далеко — в Тексасі, над Мексиканським Заливом Атлантійського океану і є друга точка, — тен-теп, в протилежному куті, за тисячі кілометрів, теж над океанським заливом, в стейті Меріленд, що зветься Куртіс-Бей.

А зближує їх одна спільна справа і тою третьою точкою, де вони сходяться, є Конгресовий Комітет в Ню Йорку. Спільною справою є сьогодня у них — Національний Даток.

В обох точках невеличкі гурти українських людей: в Куртіс-Бей — 150 осіб, себто 30-40 родин і в Гюстон, в Тексасі, — 30 родин. Але оба українські хуторці якнайкраще виконали свій національний обов'язок.

З Куртіс-Бей пишуть: українських мешканців тут 150 осіб і Управа місцевого Відділу Конгресового Комітету розчисляє, що Національний Даток сплатить 85 осіб, себто більше половини. За словами слідують діла. Уже надіслано до УКК $156. Жертводавці-платники — все скромні українські громадяни, яким напевне не так легко приходять ті $10.

Знов же, з другого кінця Америки, — Тексасу, озивається друга „точка" — Гюстон. І тут українців малий хутірець — 30 родин. Але вони рішають негайно відгукнутись на народню потребу і гурток їх присилає поважну суму $250. Що там наші люди роблять — невідомо, але жертви їх — княжі, по $50 і $25.

І це зворушує, підбадьорює і кріпить надію.

Але чим ці „дві точки" знаменні і цікаві: коли в Куртіс-Бей сплачує Національний Даток половина загального числа українців, коли так гарно справляється Гюстон, то чому так само не може статись у Ню Йорку, Филаделфії, Дітройті і інших несчисленних наших „українських" містах і селах.

А половина українського населення Америки — це ж сотні тисяч людей і сотні тисяч і навіть мільйони долярів Мільйони — на велике діло народного визволення...

Значить — справа можлива, справа хотіння, доброї волі, доброї організації, шляхетної думки й шляхетного чину.

І це промовляють до нас і так світять нам — „дві точки над океаном"...

Лев Ясінчук

ВИЗВОЛЬНИКИ

(Уривок з повісти: „Данина Молохові")

17)

— Я ж мушу знати; що я зароблю. Бо, як я ще молодий сидів зо своєю Мариною в маминій хаті, то раз заїхав перед хату небіщик пан дідич — дай йому Боже царство небесне — викликав мене й каже: Іване, будь у мене за фірмана; я дам тобі за це 300 корон на рік (то було ще за Австрії), хату на час служби, 12 кірців ординарії, 8 фір патиків, морг городу й на чотири корови пасовиско. І я кажу — добре, пане, я піду. Я знав, за що я служу.

— Так ви були слуга. Тепер ви будете вільним громадянином.

— Та добре — добре, але погодімся.

Іван хотів знов починати зпочатку історію службової умови з „паном", але завідувач не допустив.

— Приступаєте, чи ні?

— Я ще якось не всьо розумію.

— Так ідіть тепер додому й передумайте собі.

Іван вийшов з капелюхом у руці.

„Прикидається дурėньком", — думає господарник. Коли б так не пролетар, я знав би, що з ним зробити...

* * *

Наближалися інші події й до колгоспу в Білокеренці не дішло. Щораз впертіше говорив народ про близьку війну. З-понад граничних околиць виселювали цілі громади на давні хутори польських осадників, що їх масово вивезли большевики в глибину Росії за бунт, до якого „мазурі" дали себе спровокувати. Зі сіл забирали населення копати окопи й робити укріплення. „По що це"? — питають. „Гітлер піде на москалів".

В польській повносередній школі, де керував Лисович, як директор, вийшла халепа і то політичної натури. Приїжджа вчителька української літератури, Клара Шевченко, лиха була на Лисовича, що він замало звертав на неї уваги ще й нечемно відповів їй: „Ви для мене вчителька й більш нічо". Клара зробила донос до Міськвно, що Лисович як „місцевий", не вміє керувати радянською школою, що він допускає буржуазне націоналістичне виховання, що допускає несправедливу оцінку учнів і т. п. Левчук одержав доручення провірити заміти. На основі заслуханих лекцій Левчук не завважив якихнебудь ухилів у навчанні. Перевірка оцінок учнів не виявила ані несправедливих оцінок, ані „очкозамилювання". Статистичні викази побудовані на правдивих числах. При зведенні обох противників до о-ка й на спробу Левчука помирити їх, Шевченко закричала: Ні, тому не бути! Якщо ви визнаєте його правим, то самі не будете інспектором.

— Буду, чи не буду, це інша справа. Але правда остане правдою. Я доложу завові так, як я оцінюю.

Якась халепа впала на Левчука. Висилають його йти на провірку в школі ч... Там учителька подратована частим дошкулюванням „піонервожатого" (керівника піонерів), що мовляв „ви ждете тільки, щоб повернула панська Польща", не вдержала нервів і набалакала йому грубостей в приявності директора.

— Це не правда, будьмо ми ждемо на Польщу. Ніхто з нас у це й не повірить. Але Гітлер прийде, — закричала.

— Що, Гітлер, сюди? Наша доблесна армій...

— Ваша доблесна армія, — передразнюючи перервала піонервожатому, буде тоді тікати, аж патинки погублять.

Ще того ж дня дізнався про цей випадок Райпартком і Міськвно. Тепер Левчук має скласти про це звіт. Тим разом він звіту не написав, але пішов до зава й звітував словесно, окреслюючи випадок як „невмісне бабське балакання".

— Так ви кажете: — пробурмотів зав немов про себе. До речі: що ви завтра робите?

— По плану — маю йти в школу ч...

— Заки підете в школу, прийдіть сюди.

На другий день ще перед восьмою годиною явився Левчук у бюрі й пішов до зава.

— Товаришу зав, я вже мушу йти, бо буде пізно; ви чогось бажали в мене?

— Ще не йдіть. Заждіть у вашій кімнаті.

Левчук увійшов у свою кімнату, сів на крісло й думав, що це може бути. Увійшов зав й сів відразу на друге крісло, де сідали „сторони".

— Товаришу Левчук, — почав він, я маю вам щось сказати, але не будете обіжатися?

— Що ж це такого, що я міг би аж обіжатися?

— Виберіть собі одну з цих чотирьох шкіл і підете там на „завпеда" (заступник директора, що кермує науковою й виховною справою в школі а з неї відповідає). Левчук знав кожну з тих шкіл. В них були директори завжди з тих, що про школу не дбали, тільки про особисту наживу. Школи були занедбані.

— Скажіть мені, в чому справа,

— Нічого, ви робітник непоганий, але Наркомос наказав, щоб змінити контрольні органи.

— Так знайте, що я до тих шкіл не піду на місяць перед кінцем року. Це школи запущені.

— От, іменно запущені. Треба, щоб ми їх поправили.

— Ні, не піду, — зарискував Левчук з впертістю. Якщо маю йти на завпеда, то хочу до школи ч...

— Коли ж бо там нема приязного місця завпеда, — ніби виправдуючо відповів зав.

— Нема, так хай від завтра буде.

(Дальше буде).

„МІРИЛО СВОБОДИ"

Рецензія Стефена Пірса.

Багато пишеться про забобони, упереджене та нетолерантне ставлення до певних груп населення, що є плямою в нашому демократичному житті. Але здебільшого пишеться про це лише в загальних рисах.

А от у книжці Арнольда Форстера „Мірило Свободи" узагальнень дуже мало. Ясно подано конкретний фактичний матеріял про те, як протягом 1949 року народові Америки та його законодавцям пощастило — чи не пощастило — наблизитись до американського ідеалу людської гідности кожної людини. Автор виходить з того, що упередження можна перебороти лише тоді, коли прилюдно висвітлити найрізноманітніші вияви їх і в своїй книжці подає багато різнобічного матеріялу щодо цієї проблеми.

На початку книжки подано в захопливій формі історію організації Ку Клакс Клан, що взяла своє ім'я від історичних лицарів Ку Клукс Клану, організації нічних вершників, які в машкарах та клобуках носилися просторами Теннесі і тероризували щойно звільнених негрів. Ця таємнича організація повстала в 1865 році з метою перешкодити неграм дістати право голосу. Сьогоднішній Ку Клукс Клан є досить слабою організацією, в якій окремі групи змагаються за владу. Послаблений з середини, він, крім того, постійно атакується з-зовні організованою громадською думкою населення південних стейтів. Та проте його фанатизм та грубе насильство, особливо в стейтах Алабама, Джорджія і Теннесі, є загрозою демократії і безпеці мільйонів американців у південних стейтах.

Розділ присвячений „Опікунам патріотизму" викриває наміри, фінансування, прихильників і методи пропаганди провідних „професійних фанатиків". Більша частина грошей з одного мільйона долярів, офірованих у 1949 році на справу організованої ненависти, була зібрана цими „провідниками".

„Групи ненависти", великі й малі, є всі анти-семітськими, але їх ворожість до жидів є лише одним аспектом їх антидемократичних поглядів. Всього в 1949 році було 57 організацій, що поширювали в ЗДА анти-семітизм, але відзначено, що в цьому році анти-семітських мітинґів було менше ніж раніше і що, за винятком західнього узбережжя, на них було присутньо небагато людей.

Ще один розділ книги присвячений фанатично - упередженому ставленню до жидів, негрів, та інших груп, що виявляється в економічному, політичному та соціяльному житті нашої країни.

Також розглядаються в книзі вияви упереджень у спорті. Поскільки професійний спорт зв'язаний з широкою громадською підтримкою, то в ньому упередження проявляються відносно мало. Наприклад, бокс та бейзбол є справді демократичним спортом. В кожному списку спортовців, приналежних до якоїсь бейзбольної команди, можна знайти імена американців з усіх кіл населення. Але є й професійні організації, як наприклад, Американська Асоціяція Ґольферів, що виявляють великі упередження, маючи, наприклад, у статуті параграф про недопущення не-білих. А вже аматорський спорт, надто ґольф та теніс, є справжньою насмішкою з американського ідеалу чесної гри. Існує ціла система заходів — квоти, чорні листи, відмови приймати заяви — що роблять неможливим для багатьох людей, приналежних до груп меншости, брати участь у будьяких змаганнях. Правда, бувають і винятки, як от Панчо Ґонзалес, мексиканський американець, який два роки підряд вигравав першість у тенісі. А взагалі, брати участь в аматорському спорті можуть лише ті, що мають належні ім'я, колір, національне походження та релігію.

Ще в „Мірилі Свободи" згадується про те, що в 1949 році Конґрес відмовився провести будь-який закон щодо цивільних прав, хоча деякі стейти такі закони провели. Згадується про те, що при прийманні студентів до американських каледжів застосовуються певні квоти щодо осіб приналежних до груп меншости. Проте, в цьому напрямі помічається прогрес, бо працівники на полі освіти, під проводом Американської Ради Освіти, визнали наявність квот і вирішили боротися з ними.

Хоча в книжці докладно розглянуто всі прояви антидемократичної діяльности в ЗДА, та в ній ясно показано, що в 1949 році упередження та фанатизм втратили ґрунт в багатьох ділянках нашого життя.

„Мірило Свободи" базується на фактичному матеріялі зібраному Анти - Дефамаційною Лігою при відомій жидівській братській організації Бнаї Бріт, та на дослідах нею проведених і є фактично звітом цієї Ліги за 1949 рік. Автор книги, Арнольд Форстер, є директором Відділу Цивільних Прав Анти-Дефамаційної Ліги. Він та його колеґи зробили цінну вкладку до історії анти - демократичних сил у сьогоднішній Америці і до боротьби, що з ними провадиться.

Загальна Рада.

Голоси Читачів

Тут роджений—до новоприбулих

Відомо, що новоприбулим важко в початках призвичаїтись до американського способу життя, до американських звичаїв і обичаїв. Не диво, що ті звичаї та обичаї для них зовсім чужі. Ми, українці, роджені тут, були виховані в американській атмосфері. Але ми чули і знаємо про рідний край з оповідань наших родичів і з українських книжок та часописів. В місцевості, де я живу (Ню Гейвен, Конн.), українські піонери зберігали українську культуру і традиції та передали ті цінності молоді, яка при них розвивалась і виховувалась. Тепер прибули до нас нові українці. Вони повинні більше приєднатися до нашого американського-українського життя, старатись зрозуміти наші американські обставини, допомогти нам, американським українцям, знайти більшу лучність з землею походження наших батьків. З приїздом нових іміґрантів лишень чуємо, що це чи інше так треба робити, але щоб співпрацювати з нами — то інша історія. Хвалять тих батьків, котрі зуміли молоді дати науку та знання про Україну, але нам молодим закидають, що ми вже „замериканізовані" і що не маємо „українського духа", а це не є так. Американський українець, це американець, який любить Америку, готов для неї на найбільші жертви, але при тому любить теж нарід, з якого походить. — Ми висловлюємось краще англійською мовою ніж українською, проте остаємось дітьми нашого походження.

Я не хочу тим пригасити в новоприбулих спогади про Україну і зовсім переставити їх на новий шлях та включити негайно в американську дійсність. Я дуже далекий від того. Дехто з новоприбулих не відчуває, що він в Америці і що тут інше життя. Їм треба при нашій помочі запізнатись з американськими ідеями, американською традицією та американським способом життя та способом думання. Вони повинні посилити наші культурно-освітні і громадські товариства, до яких повинен належати кожний новоприбулий.

Коли ми, американські українці, беремось часом вчити новоприбулих, то виконуємо тільки наш обов'язок. Новоприбулі починають нове життя в Америці. Вони мусять підготовитись до того життя, вивчаючи американський спосіб життя-буття в дома і при роботі, щоб виробити собі краще місце в американському господарському та суспільному житті. Одночасно треба підчеркнути, що новоприбулий мусить пам'ятати за свій рідний край, за свою рідну мову. Американці — це люди різного національного походження і вони знаходять своє місце в американському суспільстві в етнічних групах. Тому, на мою думку, нові іміґранти з одного боку, а українська молодь, роджена в Америці, з другого, повинні взаїмно себе доповняти і собі помагати та вести спільну працю. Одначе новоприбулі ставились до цього в Ню Гейвен не все відповідно.

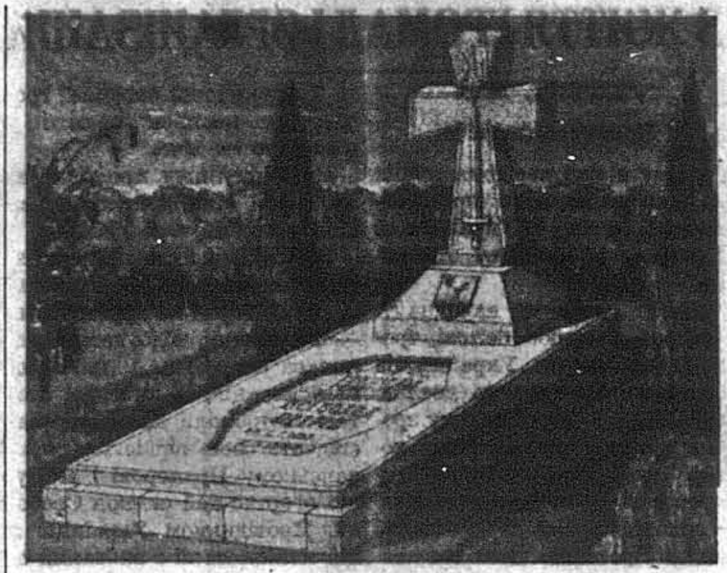
Справа контакту з українським народом завжди була справою першої ваги. Цей контакт втримувано весь час з тими землями, які не були відгороджені залізною заслоною. Сьогодні у кожній громаді є поважне число українських скитальців. Серед них є наукові і мистецькі діячі. Вони зачинають тепер той контакт. Але є ще одна важна справа: Новоприбула молодь. Ради добра нашої справи треба на неї вважати, бо вона вже відпадає від української роботи і залишає нам, „замериканізований" українській молоді, усвідомлювання американців щодо української справи. На нас скидають цей тягар, кажучи, що не знаючи англійської мови, не можуть цього виконати. Але рівночасно не хотять з нами співпрацювати!

Ми, тутешня молодь, мали нераз нагоду бачити на громадському полі непорозуміння, сварки та демагогію, ще заки прибули сюди скитальці. Але, на жаль, подібне бачиться серед новоприбулих. Перш за все недобре, як новоприбулі — розуміється деякі, а не всі — дають відчути з великою гордістю, що вони інтелігенція у відношенні до нас і до наших батьків, які приїхали сюди без вищої освіти. Між новоприбулими бувають одиниці, які вдягнувши плащ „реформаторів" послуговуються давніми трюками, щоб лиш підтримати свій власний вузький інтерес, а рівночасно підривають довіря суспільства до тих, що хотять утримати нерозривну цілість американських інтересів української громади з інтересами рідного краю. Ми не відбираємо нікому права критики, але не можна допустити, — щоб у критиці вживано найгірших метод і відкликуванося до низьких інстинктів, не зважаючи на правду. Можливо, що як „ми" і „ви" не розуміємося так добре, то вина в тому, що стрінулись тут два світогляди. Можливо, що і ми, американсько-українська молодь, не все маємо рацію, але ми, уроджені в Америці, є згідні, щоб новоприбулі перебрали провід і сказали своє слово, але нехай буде і нам вільно мати свою думку про народну працю.

Дружною співпрацею можемо зміцнитися. Треба творити такі умовини, щоб об'єднання нашої тут родженої молоді з новоприбулими наступило якнайскорше і якнайлекше. Старші новоприбулі повинні подбати, щоб їхні діти, замість творити чи продовжувати своє організаційне і соціяльне „ґетто", зливались із американсько-українською молоддю. Тоді не буде місця для безвідповідальних одиниць між нами та не повторяться непотрібні, жалюгідні історії, які мали місце в таборах на скитальщині, а які мені добре відомі.

Треба пам'ятати, що всі ми тут в Злучених Державах лише — американські українці. Як такі, як що буде між нами порозуміння і згода, можемо багато помогти американсько-українській спільноті, Америці й Україні.

Василь Гіна
Ню Гейвен, Конн.

Проєкт пам'ятника на гробі бл. п. ген. хор. Всеволода Петрова роботи інж. архітекта Ол. Повстенка.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ

До Вас, українці, з нової і старої еміґрації, звертаємося з закликом:

Прийдіть з матеріяльною допомогою, зложіть якусь лепту, щоби закінчити будову пам'ятника на могилі бл. п. генерал - хорунжого Всеволода Петрова.

Німецька фірма виконала і поставила на могилі пам'ятник рік тому. Ця німецька фірма чекає на сплату решти грошей — 1950 марок, котрі мають бути заплачені до кінця червня ц. р. В противному разі пам'ятник буде знятий з могили.

Громадський комітет будови пам'ятника вирішив звернутися до українських громадян, зорганізованих в різних організаціях і незорганізованих, до вояцтва, до молоді, особливо пластової, якої бл. п. генерал був організатором, з проханням зложити пожертву на сплачення довгу.

Звертаємося до всіх тих, хто схиляє в глибокій пошані голову при згадці бл. п. генерального штабу ген.-хорунжого Всеволода Петрова — активного борця за державно-національні ідеали українського народу, колишнього командира славного Гордієнківського полку, а потім військового міністра уряду Української Народної Республіки, члена Військової Ради, багатьох державних і наукових установ та суспільно-громадських організацій в Україні і на еміґрації, великого приятеля молоді.

Звертаємось до всіх тих, хто розуміє вагу історичної тяглості наших визвольних змагань та вагу історичних пам'ятників з тлінними останками учасників визвольних змагань.

До Вас, українці, звертаємося з цим закликом, зокрема, до молоді, пласту, до старих і нових ветеранів. Не відкладайте на завтра, а прийдіть з допомогою у справі увіковічнення пам'яті наступних поколінь і в свідомості чужого світу історії боротьби Українського Народу. Звертаємося з закликом допомогти нам залишити на скитальщині на спогад майбутнім нашим покомінням та чужинцям, яке промовляло б про тих, що започаткували боротьбу за визволення Рідного Краю з-під окупанта та про тих, що і далі борються на рідних землях в рядах Української Повстанчої Армії і несуть жертви на вівтар обездоленої матері — України.

Список жертводавців буде оголошено в пресі, а крім того ці, що пожертвують понад дол. 20.—, будуть вписані як почесні члени до книги будови пам'ятника.

Пожертви надсилати до уповноважених в Америці: членів будови пам'ятника:

Petro Oleksienko, 7129 W Armitage Ave, Chicago 35, Ill., та Valentin Simiancev, 17 Nesbit Terr., Irvington, N. J.

Інші українські часописи просимо передрукувати цей заклик.

Заступн. голови і скарбн.
Петро Олексієнко

ВИНИПЕГ У ЩЕ БІЛЬШІЙ ЗАГРОЗІ

Винипег, 14 травня. — Води в ріці Ред Рівер втримуються на висоті 30.2 стіп упродовж останніх 16 годин, одначе напір на греблю такий сильний, що треба побоюватися нової прірви. Влада наказала евакуацію для нових 30,000 мешканців. Разом досі вибралося з міста 100,000 людей.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

УКРАЇНЦІ МЕТРОПОЛІЇ ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦІ!

—: ПРИХОДІТЬ ВСІ НА: —

ВЕЛИКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

ПРОТИ СОВЄТСЬКОЇ АГРЕСІЇ

—: яке влаштовують спільно :—

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ ДІТРОЙТУ І ГЕМТРЕМК

— і —

ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ В МІШИҐАН

в пятницю, 19-го травня (Friday, May 19) 1950

в АВДИТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ при МАРТІН і МІШИҐАН
ТОЧНО В ГОДИНІ 8. ВЕЧЕР.

Головним промовцем на вічу буде — **проф. МИХАЙЛО ВЄТУХІВ** — заст. голови Політичної Комісії Українського Конґресового Комітету Америки а темою промовця буде: **„Підсовєтська Дійсність і Завдання УККА"**. Михайло Вєтухів недавно прибув з Европи як скиталець і як очевидець цієї підсовєтської дійсности, має обширні і важні відомості про стан України. Длятого важним є, щоб українські громадяне явились масово послухати промовця, який певно як політик, порушить богато важних і цікавих справ, що торкаються теж **Української Дійсности!**

ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

БРУКЛИН, Н. Й.

Відділ 158 УНСоюзу в Брукліні рішив предложити 22-гій Конвенції УНСоюзу такі проєкти:

1. — **„Свобода"**: Передплату від членів піднести до 60 центів місячно, якщо хочемо, щоби „Свобода" утрималася щоденником та поліпшила свою форму і зміст. Не можна сподіватися, щоби газета могла виходити за ті самі кошти, що були вистарчаючі тому 20 років.

2. — **Полекша для старших членів**: Члени, які є в організації сорок або більше років, повинні бути звільнені від плачення всіх інших фондів, кромі посмертного.

3. — **Дім для старців**: Для старших віком членів, які не є працездатні в жадній індустрії, повинен бути закуплений приют у фармерській околиці і під фаховим зарядом повинен бути поставлений на біснесовій стопі, щоби оплачував себе без жадної субсидії з боку організації.

4. — **Завідатель друкарні „Свободи"**: Ми пропонуємо, щоби знову привернути уряд завідателя „Свободи", який був би радним і членом Екзекутивного Комітету.

5. — **Контрольна Комісія**: Оставити і на будуче Контрольну Комісію, зложену з 5 членів.

За 158 Відділ УНСоюзу в Бруклині:

Юліян Павчак, гол. і делегат.
Михайло Кіт, рек. секр.
Михайло Баглай, секр. і делегат.
Стефан Глушко, касієр.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, Міш.

Протестаційне віче

Кому з нас невідома праця нашого загального представництва, яким є Український Конгресовий Комітет Америки?

Десять років ця народна установа виясняє світові трагічне становище України під Совєтами і ми маємо докази, що УККА в цім напрямку зробив дуже багато. Україна тепер постійно з'являється у провідній пресі Америки. Нею зацікавлені вже й політичні кола. Проте ще далі вважається, що Україна, це справа Росії. Російські впливи прямо порозпліталися у державних колах Америки, побаламутили вони і загал американців. Проте правда про українську справу таки пробиває собі стежку у вільному світі. Голоси протесту і оборони поневоленого українського народу таки знаходять відгомін теж і в американських політичних колах і справа вільної України стає щораз більш актуальною. У тому безперечно праця і старання Українського Конгресового Комітету Америки. Ця праця і ці старання нашої установи вимагають повного і абсолютного поперття від усього українського громадянства в Америці.

Ми стали горожанами вільної землі і маємо вільний голос в цій справі. Нарід поневоленої України сподіється, що ми станемо в його обороні. Невже ми будемо такими необережними і програємо цю велику нагоду? „Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть"! — Так накликав наш поет Іван Франко і це саме значить, що кожен українець і українка, горожани великої Америки, повинні піднести могучий голос протесту супроти совєтської агресії! Кожний і кожна з нас повинні зложити свій національний грошевий даток на працю УККА, щоб можна було далі вести належну акцію в обороні нашого народу.

В тій цілі Українці Дітройту, Гемтремк і околиці влаштовують Велике Протестаційне Віче! Усі в тім напрямі з'єднались! Український Конгресовий Комітет Дітройту і Гемтремк, а також місцева Федерація Українців в Мішіґан, взивають увесь український загал не Віче, яке відбудеться у п'ятницю 19. травня в годині 7,30 вечером, в Українськім Народнім Домі при Мартин і Мішіґан стр. Нехай ніхто не дивується, що віче в п'ятницю. Справа важна і годі чекати вільної неділі, бо всі неділі в Народнім Домі заняті. Тому кожний свідомий громадянин повинен прийти у п'ятницю на віче.

На цьому вічу промовлятиме проф. Мих. Ветухів, член Політичної Комісії УККА.

Віче в Дітройт має теж зв'язкове значення із Днем Льояльності, бо зараз на другий день — 20 травня, відбудеться величава військова і цивільна манiфестація, в якій усі жителі Метрополії Дітройту засвідчать свою вірність Американському Праворові і всему, що огортає цей символ Свободи. Провідником Українців в цій манiфестації є вибраний п. Іван Іванчук. Усі українські організації, СУА і УЗХ, жіноче тов. Просвіта, парохіяльні школи під проводом Сестер і увесь загал стануть до походу, щоб дати доказ льояльности нашій країні.

Ще додамо, що на вічу будуть проголошені відповідні резолюції, які вручиться присутнім на вічу представникам місцевої американської преси. Тому важно, щоб велика авдиторія Українського Народного Дому була виповнена учасниками. Дітройтська громада до цеї пори була все на переді під кожним оглядом і таким чином придбала собі назву „динамічного Дітройту". Треба нам стояти на цім становищі і піднести динамічний голос протесту проти совєтської агресії і не тільки стати в обороні прав України, але злятись в одну могучу поставу з нашою країною Америкою і піддержати її становище у світі.

Вічевий Комітет.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ.

В память генія України.

Дня 26 березня ц. р. відбувся в Гемпстеді в залі укр. кат. церкви св. Володимира Шевченківський концерт. Це гарне свято підготовив місцевий відділ Ліґи Укр. Катол. Молоді.

Милою несподіванкою для громадянства був виступ мужеського хору під проводом ред. М. Островерхи. Хористи виступили в гарних українських народних вишивках, які наче символічно лучили молодь нової іміґрації і молодь вже тут роджену в одне ціле й виявляли назовні ту єдність, що панує внутрі відділу й в його праці, якої гаслом Бог і Батьківщина.

Святковий реферат про Шевченка сказав п. Микола Курчак, його в скороченні в англійській мові передала пані Павлина Дайк-Серей. П. Орися Маланчук деклямувала поему „Розрита могила", а п. Фірчук вірш „Мені однаково"... Це останній вірш в перекладі на англійську мову деклямувала п. Джені Винницька. Концерт закінчено національним гимном.

М. К.

БОСТОН, Масс.

Концерт бандуристів

У суботу 21. квітня сповнилися наші мрії, бо ми побачили носіїв нашої слави. Того дня відбулися два концерти наших бандуристів: один в год. 2.30 сполудня а другий в год. 8,30 ввечорі. Це зроблено тому, що комітет не міг дістати відповідної залі для поміщення всієї публіки. Одначе комітет був розчарований тим, що заля одбидва рази не була повна. Яка була причина, що наші бостонці не поспішили громадою, не знати. Не було навіть молоді, яка плекає українську пісню. Зате було доволі пересічної американської публіки неукраїнського роду і це хіба для нас була потіха. Деякі з них були на обидвох концертах.

На вечірнім концерті явилися громадо-українці з Менчестер, зо стейту Ню Гемшир. — Вони приїхали трьома автобусами і так порятували ім'я української громади.

Після піднесення куртини публика загреміла оплесками, коли побачили сидячих бандуристів в гарних історичних одягах, з бандурами в руках. Тому, що не видко було диригента, люди не знали, що з того буде. Одначе за хвилину зрозуміли. На лівому крилі сидів провідник хору, Григорій Китастий. Як тільки він кивнув головою, грала бандура під ніжними пальцями мистців. Це була перша історична пісня. За нею пішли інші. Як понеслись голоси солістів, годі описати враження, яке вони зробили на публику. Ентузіязм був усе однаковий по кожній пісні, а вершком була дума „Закувала та сива зозуля". Інші пісні, як „Максим козак Залізняк", чи „Дума про Байду Вишневецького", високо піднімали наш настрій, бо ми їх краще розуміли і відчували ніж слухачі не-українського роду.

У другій частині молитва з опери „Запорожець за Дунаєм" викликала сльози за Рідним Краєм". Пісня про Тютюнника пригадала на недавні бої України з большевицькою навалою. Низка народних пісень довершила програму.

Не тільки бандуристи, але й комітет дістав багато вислоnів признання за чудову музику, признаку високої музичної культури українського народу. — Підчас вечері, яку влаштовано по концерті, в імені місцевого комітету підписаний склав подяку на руки п. Китастого за посвяту членів Капелі для розславлення українського імені. Другий промовляв заступник голови комітету, п. Харина, потім К. Вишньовський та інші. Дуже гарну промову виголосив п. Китастий.

М. Давнекиба

✝

Дня 14. квітня б.р., в лічниці IRO в Реґенсбурзі, в Німеччині, померла

бл. п. **ВІКТОРІЯ з НАПАДІЄВИЧІВ ГЛАДИШОВСЬКА**

уроджена 8. 2. 1862 в Ланівцях, борщівського повіту, вдова по повітовім лікарі в Тернополі.

Після розвязання табору IRO та відсутности українського громадянства в Реґенсбурзі — сумний похоронний обряд випав скромно, але достойно завдяки старанню офіцера IRO п. Панкевича і присутности українського священика з Ляндсгуту о. Володимира Рабія.

Послідну прислугу віддала померлій горстка з десять осіб присутніх це в Реґенсбурзі українців — серед них внука покійної, як одинокий репрезентант колись дуже чисельної родини.

ТАРЗАН, ч. 2344. Манзен укладає пляни.

Коли Тарзан не діждався відповіди Джени, він усів і вичікував повороту жінки.

Манзен дико тягнув Джену з її криївки.

„То це дівчина!" — закликав один з ватаги, яка збиралася довкруги неї.

„Та ж це жінка Тарзана" — закликав провідник". Це був його оклик і це дає мені помисл, як дістати багато слонової кости".